

St. 33. 32 conf.

V Gorici, 13. avgusta 1885.

Tečaj XV.

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 1.40
Pol leta . . . . . „ 2.20
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanica“ se plačuje za navadno tristo- no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za večje širke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcom in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

VABILO.

Prav vlijudno vabim vse moje p. n. volilce c. k. okrajnega glavarstva Tominskega k javnemu shodu v Tomin dne 30. avgusta 1885 ob 11 1/2 uri predpolne, da pozvem njihove želje gledè mojega postopanja v državnem zboru.

V Gorici 6. dne avgusta 1885.
Z odličnim spoštovanjem.
Dr. JOS. TONKLI m. p.

O dogodku na Ajševici

pisali so goriški listi: „Corriere di Gorizia“, „L' Eco del Litorale“ in „Rassegna“. Tudi „Soča“ hotela je poizvedeti, kako se je na Ajševici godilo, da bi mogla svojim čitateljem podati zanesljivo vest. Zato se je obrnila do oseb, katerim je dogodka natanko znana. Na podlagi spričevanja verodostojnih prič sprejela je „Soča“ sestavek „Sprehod na Ajševico“ v svojo 32. št., ki je bila zasežena. Ker torej ne smemo govoriti, kakor smo poizvedeli, in ne moremo govoriti, kakor bi drugi hoteli, zato molčimo. Upamo pa, da nam bo dana priložnost, da povemo in s pričami utrdimo, kar vemo. Takrat zvejo tudi gg. čitatelji to, kar bi jim radi že zdaj povedali, a česar ne smemo.

Slovenska zastava,

belo-modro-rudeča, ki je po barvah čista in krasna, po namenu, kateremu služi, sveta in čestitljiva, na-

LISTEK.

POROČILO

o delovanji cecilijanske podružnice v Čepovanu v letu 1884.

Spolnovaje dolžnost, katero načelniku podružnice nakladajo pravila „Cecilijanskega društva“ v Goriškej nadškofiji, poročam s tem o delovanji podružnice v Čepovanu v prvem društvenem letu.

1. Udov je štela podružnica samo 12, kar pa gledè kraja ni malo; smelo bi se reči, mnogo. Iz med teh je edea ustanovnik, drugi so letniki. Razen udov duhovnikov so vsi cerkveni pevci. Imenik je priložen.

2. Pevci. Pevski zbor te podružnice je štel 12 stalnih pevcev. Peli so 3 sopran, 4 alt, 1 tenor, 2 prvi in 2 drugi bas. Pevci so bili jako uztrajni in ujeti za pravilno cerkveno petje, ter zaslužijo toliko višjo hvalo, ker pojo skoro brezplačno. Cerkevna blagajnica daje vsem skupaj po kakih 20 g. na leto in vikarij jim katerikrat nekoliko okreпча grlo; ali vse to se pač ne sme imenovati plačilo za tolik trud. Pa vsaj pojo iz svetega namena v povišanje službe božje in Boga v čast. Ne pojo, in cerkveni pevci ne smejo peti kot prisiljeni tlačani ali plačani dninarji, ampak prostovoljno veselega pobožnega srca; zato jim zraven priznanja od ljudi višje plačilo od Boga ne odide.

3. Pevovodja g. št. Šuligoj, mlad trgovec, je v resnici vodja in duša pevskemu zboru. On je sploh za lepo petje ujet, posebno pa mu bije srca za pravilno cerkveno petje, kar je tudi javno pokazal v „Soči“, zagovarjò cecilijanstvo. Uže nad 10 let vodi on čepovanske cerkvene pevce in trebi raz kor malomarnost in nepravilnost. Uspeh truda bo razvideti iz sledèčih štetek pričujočega poročila.

haja v zadnjih letih med nekaterimi primorskimi Italijani in med nekaterimi štajerskimi Nemci mnogo nasprotovanja, a nikjer ne toliko neopravičenega žaljenja nego v Gorici. Kdor nasprotuje slovenskemu narodu in njegovim narodnim pravicam, nasprotnik je tudi slovenski zastavi, in sicer toliko večji, kolikor manj srca in ljubezni ima do staroslavne države Habsburžanov in kolikor bolj ga vleče srce v Pangermanijo ali v Italijo unito.

1. Slovenske barve.

Krasne so barve naše zastave, ki nasprotnike tako bodejo v oči, da raznašajo o njih lažnjive vesti gledè izvira in pomena zato, da bi jih odrnili. A to se jim ne posreči. Vojvodina kranjska ima uže od leta 1483 belo-modro-rudečo zastavo kot deželno zastavo. Vojvodina kranjska je svitel biser v kroni avstrijske države, zoper katero so se Italijani v Lombardiji in Benetiji od nekda puntali. Ako smo prebivalci raznih avstrijskih kronovin v resnici državljanji ene in iste države, ako so razne kronovine v resnici deli enega in istega državnega telesa, torej ne bo in ne more biti nikoli prepovedano, da bi Štajeroc ne smel razobešati tirolske zastave, da bi italijanski Tržičan ne smel prabiti doljno-avstrijskega prapora. Če torej goriški, tržaški, isterski Slovenec razobeša zastavo, katera rabi njegovim bratom v vojvodini kranjski, se s tom gotovo ne pregreši zoper državo, kakor se ne pregreši Nemec, ki razobeša bavarsko zastavo, ker je presvitla cesarica z Bavarskega doma, kakor se ne pregreši Madjar, ko razobeša belgijsko zastavo, ker je cesarična Stefanija hčer belgijskega kralja, kakor se ne pregreši avstrijski Italijan, ki razobeša ogersko zastavo, da si je Ogersko v rahleji zvezi z Avstrijo, nego posamezne avstrijske kronovine. Ako je dovoljeno na Primorskem razobešati celo ogersko zastavo, kakor se je uže godilo, gotovo ne more biti prepovedano, razobešati zastavo vojvodine kranjske, ki je naša sosednja in najbližnja dežela.

Slovenska zastava je ob enem zastava slovenske

krajine (windische Mark) katera je družila večino Slovincov. Presvitli cesar si je še vedno ohranil naslov gospoda v slovenski krajini in prebivalci to krajino se še vedno zbirajo pod svojo starodavno zastavo, kadar je treba svitlega vladarja sprejeti v domači deželi, ali kadar je treba braniti dom in cesarja proti zunanjim sovražnikom. Nevednost in hudoba zavida Slovincem njih zgodovinske, starodavne pravice, po katerih jim je bilo dovoljeno, poklanjati se svojemu vladarju pod varstvom svojih domačih znamenj.

Slovenska zastava je zastava goriške dežele, katera se je rabila v prejšnjih časih, posebno pa goriške grofje v nasprotji z grofjo gradiščanskim. Zastava in grb goriške dežele nosila sta barve, ki se nahajajo na slovenski zastavi. Še le leta 1861 (ako se ne motimo), določil je deželni zbor goriški, naj bo goriška deželna zastava belo-rudeča, ki je ob enem avstrijska. To se je godilo tedaj, ko je bilo še snano, da-belo-modro-rudeča zastava velja kot slovenska, da bi se tako goriška zastava ločila od kranjske in od slovenske, da bi bila ena in ista s avstrijsko. Goriška dežela je pa imela svoj grb in svojo zastavo uže pred tem sklepom in goriški Slovenci so imeli svojo slovensko zastavo, predno je deželni zbor sedanja določil. S kakim srcem more torej kdo Slovincem očitati, če zraven nove se poslužujejo tudi stare, zgodovinske goriške zastave?

2. Slovenska narodna zastava.

Slovenska zastava je tudi narodna zastava in v tem oziru ima prednost pred marsikatero drugo zastavo. Italijanski narod je po svoji večini v Italiji; on nima narodne zastave, ampak ima le zastave raznih držav in državic, in ona zastava, katero imenujejo zdaj italijansko zastavo, je zastava italijanskega kraljestva, torej države, ki je zunaj Avstrije, ki je narasla po zemljah, katere je Avstriji odvzela. Zato je italijanska zastava v Avstriji nemogoča (ako se ne razobeša v čast italijanskemu kralju, ko je gost presvitlega cesarja, ali iz drugega sličnega uzroka), ker na italijanski zastavi se ne more

4. Pevske vaje. Da bi se pevski zbor pomnožil in zagotovil za prihodnja leta, uredile so se uže v adventu 1883 dvojne pevске vaje; edne za sedanje pevce, druge za prvence. Stari pevski zbor je vezbal pevovodja v decembru, januarja in februarja redno po trikrat na teden, nekatere tedne tudi vsak dan po dve uri. Druge čase so bile vaje bolj redkoma, urejeue po potrebi praznikov. Nove pevce pak je po Foersterjevem navodu izgojeval Gregor Trušnovec. Ta nauk se je začel meseca decembra in se je nadaljeval vsak dan vsaj po edno uro do konec februarja. Teh naukov in pevskih vaj se je udeleževalo ob začetku 20 dečkov od 10 do 14 let starih, stanovitnih pa je bilo le 10. Precej po novem letu 1884 se jim je sem in tje uže dovolilo, da so peli pri orgljah: Jezus male k sebi kliče... Ti nanki so se pozneje bolj redkoma nadaljevali še do velike noči. Po praznikih so se pa združili s starim zborom, ter so se začeli učiti tudi latinske maše.

5. Orglavec Anton Podgornik, posestnik in občinski obhodnik, si je pridobil na orgljah precejšno spretnost, ali manjka mu teoretične šole. Mar mu je pa bilo, da bi se njegov sin, Martin, izobrazil v orgljanji tudi teoretično, da bi prekosil očeta. In na to ni bilo treba dolgo čakati. Potem ko se je 10 letni dečko kar mogoče naučil od očeta, šel je po velikej noči 1884 11 letni Martinček v šolo k g. Cirilu Humarju v Kojsko. Na jesen povrnil se je zopet domu, ter opravlja skoro vso službo pri orgljah. Dečko kaže talent in je priden; treba bo le, da pride še za nekaj časa v kako orgljarsko šolo, in smeli se bomo ponašati z dobrim orgljavcem, ki bo kos svojej nalogi.

6. Pesmi, maše in uloge, katere so se pele do sedaj, so: iz cerkvenega Glasbenika l. 1878 št: 9. 10. 12. 13. 14. 18. 20. 21. 22. 23. l. 1879 št: 3. 5. 6. 7. 8. 9. 15. 16. 20. 21. 22. 25. 26. 27. 28. l. 1880 št: 3. 4. 11. 13. 18. 19. 25. 28. l. 1881 št: 13. 20. 21. 29. l. 1882 št: 11. 31. l. 1883 št:

2. 14. 19. 20. 23. l. 1884 št: 3. 21. 22. 30. Iz „Cecilije“ I. in II. se je palo 83 kosov. — Latinske maše pa: Molitor: Angel. Custodum, Tota pulchra, In honorem St. Fidelis a Sig., Missa Brevis. — Hainisch: Omnis Spiritus. — Hasler: Missa secunda. — Kain: Jesu Redemptor. — Stehle: Missa coronata. — Foerster: in honorem St. Caeciliae. — Faigelj: V spomin svetogorskega shoda. — Schaller: Ad dulcissimum Cor Jesu. — Schweitzer: Schutzengelmesse.

Uloge: Introitus, Graduale, Offertorium in Comunio se je pelo pri slovesnih mašah deloma iz Stehle: Liber Motetorum; deloma recitando v falsi bordoni, večinoma pa iz Graduale Romanum koralno. Ti koralni poskusi so se tudi ljudstvu jako prikupili, kar je zopet pevce nagibalo, da so se začeli učiti tudi koralne maše.

7. Pri nadškofovem obiskovanji in birni so pevci cecilijanske podružnice dne 1. oktobra 1884 nadškofa sprejeli zunaj vasi s prilično pesmijo. Premisljivi je blagovolil se ustaviti, je petje poslušal do konca, je posamičnim pevcem dovolil, da so smeli poljubiti prstan, jih je pohvalil in še le potem dalje šel. Zvečer so mu zapeli podoknico, katero je poslušal pri odprtem oknu.

8. Souda te podružnice častita gg. vikarja Janez Jarec in Tomaž Rutar sta namen društva pospeševala s tem, da sta vsak v svojej vikariji v Gorinji Tribuši in v Lokovci po tamošnjih okoliščinah zboljševala cerkveno petje.

9. Načelnik podružnice je skušal svojo nalogo spoletiti s tem, da je pogostem osebno nadzoroval pevске vaje, ki so bile mnogokrat tudi v njegovem stanovanji, kjer je pevcem v porabo postavljen lep harmonij. Kot cerkveni predstojnik je tudi skrbel za potrebne muzikalije, katere so se radovoljno posejevale tudi nekaterim drugim cerkvenim zborom, in je sestavil pričujoče poročilo.

Čepovan, dne 23. aprila 1885. Bl. Grč

ločiti narodnost od italijanskega kraljestva.—Enako je z Nemci; večina nemškega naroda je zunaj Avstrije; najmočnejša nemška država je Prusija (oziroma nemško cesarstvo); zato tudi Nemci nimajo narodne zastave, ampak rabijo kot narodno zastavo pruko, oziroma zastavo nemškega cesarstva. Vemo pa, da Prusija je zunaj Avstrije in da se je leta 1866 vojskovala proti Avstriji v družbi z Italijo. Avstrijski Nemci torej ne morejo razobesiti zastave, ki bi bila samo narodno nemška, ki ne bi bila ob enem zastava tuje države; zato je tudi nemška zastava v Avstriji neopravičena, in kadar cesar hodi, se ta zastava ne razobeša, če tudi se drugod trpi zaradi nemških napetosti.

Vse drugače je s slovensko zastavo; naj jo kdo amatra kot deželno zastavo, torej kot zastavo vojvodine kranjske, slovenske krajine, goriške grofije, ali naj jo amatra kot zastavo naroda, vedno ima pred seboj le dežele, ki so v Avstriji, narod, ki je Avstriji iz srca udan, ki je svojo udanost in svobodo do pravilnega cesarja pokazal in spridal na tisoč načinov, v vseh bojih, ko se je morala slavna Avstrija braniti proti Ogrom, Italijanom, Nemcem, Turkom ali Francosom. Kje se dobi enak narod, ki bi lahko rekel, da se je bojeval vedno le za Avstrijo, nikoli proti nji? — To naj pomislijo oni visoki gospodje, ki devajo slovensko zastavo v eno vrsto z zastavo naših sosedov, ki pravijo, da se tudi Italijanom mora dovoliti italijanska zastava, ako se dovoli Slovincem slovenska. Razloček med slovensko in italijansko zastavo je tisti, ki smo ga opisali.

3. Priznana in potrjena.

Da je slovenska zastava avstrijska, priznana je bilo mnogokrat in tako sijajno, da bolje ne more biti. Ko se je zbudila leta 1848 narodna zavest, začeli so Slovenci rabiti belo-modro-rudečo zastavo kot narodno zastavo. Pod to zastavo zbirali so se hrabri naši junaki, ki so branili Avstrijo proti italijanskim in ogerskim puntarjem tistega leta. To zastavo so imele narodne stranke, ki so se bile sestavile tistega leta in ki so na mnogih krajih ostale še dolgo časa. To zastavo so slovenski blagoslovljali, da bi pod njo borečim se Bog dal moč, da bi ohranili Avstrijo in slavnega njenega vladarja. Častivreden ostanek onih let je solkanška trobojnica, ki je bila blagoslovljena, katero so narodni stražarji še takrat rabili, ko jim je zapovedoval ranjki Doljak, katero so potem izročili čitalnici, ki jo zdaj hrani kot drago svetinjo iz časov trdih bojev za prestol slavni Habsburžanov. Kateri narod se more ponašati s tako narodno zastavo? — V kak namen se je rabila in se rabi italijanska zastava na avstrijskih tleh, ako se skrivši razobeš? Vedno le v demonstraciji proti Avstriji, za katero je bil Slovenec zmerom pripravljen, preliti svojo krv! Od tistega časa naprej na Goriškem ni bilo več slavnosti, veselice, zbora, plesa, sejma, shoda, da ne bi bila vihrala slovenska trobojnica na mestu, kjer se je ljudstvo shajalo, ali kjer se je slavnost vršila, bodisi cerkvena, občinska, državna ali tudi le privatna.

Ali se bomo torej čudili, da slovenska trobojnica je bila vedno v veliki časti tudi na cesarskem dvoru in pri slavni c. k. vladi? Ko je leta 1882 Nje-

govo Veličanstvo slavno vladajoči cesar Franc Jož I. počastil pokneženo grofijo Igrisko in gradiško so svojim pohodom in mu je šel njegov namestnik zvišeni gospod Sisinij baron de Pretis Cagnodo naproti, obedoval je ta visoki dostojanstvenik in cesarjev zaupni mož v Koboridu pod dvema narodnima zastavama. Ali bi bil storil prvi državni dostojanstvenik na primorski zemlji in namestnik Njegovega Veličanstva kaj takega, ako bi slovenska zastava ne bila opravičena? Še tistega leta vršila se je v Trstu ne navadna slavnost, da je ondašnje „Delalsko podporno društvo“ slovensko blagoslovilo svojo društveno zastavo. Avstriji prevezto društvo ni niti mislilo na to, da bi si katero drugo zastavo izbralo in ne slovenske trobojnice, ki je zastava Slovincem, zvestih avstrijskih državljanov. Pri tej priliki bil je med prvimi, ki so zabivali žeblje v zastavo, uže imenovani državni dostojanstvenik, cesarski namestnik v Trstu. Botra novi zastavi pa ni bila druga od Njega kraljeve Visokosti presvitli cesarjevine Štefanije, katero je namestvala pri slovenskem dejanju soproga uže imenovanega visokega uradnika, bivšega avstrijskega ministra. Društvu, katero ima narodno slovensko zastavo, zaščitnik je sam presvitli cesarjevič, nadvojvoda Rudolf, kateri gotovo pokroviteljstva ne bi bil sprejel, ako bi bila slovenska narodna zastava v resnici to, za kar jo razglašajo nasprotniki slovenskega naroda. Enako zastavo omislila so si tudi druga društva, in visoka c. k. vlada ni nikoli ugovarjala zoper take določbe pravil, ampak jih je vedno potrjevala. Od leta 1848 naprej rabili smo svojo trobojnico pod vsemi vladami brez najmanjše ovire. Absolutna vlada nam ni delala nikoli težav v tem oziru; prosti smo bili tudi za časa Schmerlinga, Giskre, Auersperga; sitnosti imamo še le pod vlado — Taaffejevo.

4. Lahonom trn v peti.

Kdor ima količjak zdrave pameti, lahko spozna iz tega, da slovenska zastava je poštena, avstrijska, časti in spoštovanja vredna, in vendar kaj delajo naši nasprotniki proti tej zastavi in kako jo razlagajo. Nočemo ponavljati, kaj se je godilo lansko leto, ko je hotelo blagosloviti svojo zastavo goriško podporno društvo, ki se je od svojega početka naprej vedno odlikovalo po svoji neomejeni vdanosti do države in do presvitlega vladarja in vladarske hiše. Splošno je znano, kako neprijazno, nelepo, neporedno, sovražno se je vedla neka stranka proti sinovom slovenskega naroda, udom omenjenega društva in njih zastavi. Zamolčati pa ne moremo tega, kar se od tistega časa vedno ponavlja in prebavlja po nekaterih naših sodeželanah druge narodnosti, ki se štulijo za naslednike mogočnih Rimcev in za dediče ter razširjevalce nekdanje italijanske omike. Peščica nemirnih naših nasprotnikov ne jenja grditi slovenske zastave ter razupivati jo kot rusko zastavo, ali kot tako, ki ima ruske barve. S kako pravico delajo hujskači take reči? Brez nikake pravice; samo zato da sumničijo Slovence in da vzbujajo srd svojih rojakov proti slovenskemu narodu, ki rabi to zastavo. Rusi nimajo niti naše zastave, niti naših barv; državna ruska zastava je vsa drugačna. Ako bi bilo pa tudi res, da bi se v katerem kotu kake ruske zastave

nahajale naše barve, če tudi drugače razvrščene, ali je pošteno, očitati nam, da smo vzeli barve Rusom, ko je zgorej razloženo, kod jih imamo? Ali je pošteno sumničiti nas, kakor da bi hoteli sè svojo zastavo izražati želje po Rusiji in po ruskih razmerah? Sram naj bo onih brezvestnih lahonov, ki se drznejo kaj takega med svet trositi in ščuvati zoper slovenski narod.

Avstrijska postava prepoveduje, da se ne sme narod proti narodu ščuvati; prašamo: ali ne ščuvajo take vesti vedno, ko v tem oziru nevednemu ljudstvu kvasijo o ruski zastavi, katero bi mi imeli, ter nas posredno značijo kot ljudi, ki bi gledé zvestobe do države in cesarja posnemali nekatere Italijane? Iste barve, katere ima slovenska zastava, ima tudi francoska, ali naših nasprotnikov nismo še nikoli slišali, da bi bili rekli, da imamo francoske barve. Zakaj ne? Zato, ker s tem bi ne mogli hujskati; njim je pa samo za hujskanje in ščuvanje in ne za drugo, če tudi ne morejo niti hujskati in dražiti brez laži. Naši širokoustni nasprotniki naj bi rajši raziskavali, zakaj nekaterim ljudem dopada spomin na italijanske bersaglieri? zakaj drugim svitla zvezda? zakaj drugemu cvetlica marjetica? zakaj drugim prevotljen klobuk? Tam raziskujte, ker imate kaj raziskavati, in pustite pri miru narod, ki je prelival svojo krv na italijanskih ravlinah za avstrijsko cesarstvo in avstrijskega vladarja, ki je vedno pripravljen, pokazati svojo moč proti državnim sovražnikom, ako se ganejo. Narod slovenski ne računi, kakor neke „pokrite rihte“, da v potih letih se bo v Avstriji in Italiji zemljepis drugače učil radi mej, ki se v tem času premenijo. Te račune pustimo „pokritim rihtam“, ki se pulijo za zaslužek in kruhek v Avstriji in ki se ne sramujejo iskati tolažila svojim srecem v takih razmišljavanjih, katera javno izrekajo. To je mišljenje mnogih onih, ki so naši narodni nasprotniki, in sicer onih, ki se imenujejo in veljajo za zmerne. Ako so zmerni taki, kaj še le nezmeri? V teh krogih rodi se nasprotniki slovenskega naroda in slovenske narodne zastave, ker slovenski narod je avstrijski, ker slovenska zastava je avstrijska.

5. Nasprotnik zastave, nasprotnik države.

Nekaterim gospodom nekako ugaja, ko vidijo, da se napada in sumiči slovenska zastava, in da se tako odvrača sum od njih skrivnih del. Prav imajo. Ako bi slovenske zastave ne napadali, ako bi ne obračali pozornosti občinstva na nedolžen predmet, bi se občinstvo z njimi pečalo ter razpravljalo njih početje. Tako pa so mirni, nikdo se za nje ne zmeani in nemočni pripravljajo pot oni bodočnosti, katero so si načrtali v svojem političnem razmišljanju.

Skušnja dokazuje, da se sovraštvom do Slovincem in njih zastave raste otrpnost do države in naidušenost za reči onkraj meje. Ali ta skušnja je nekaterim krogom tako neprijetna, da zapirajo pred njo oči in ušesa, da bi je ne videli in ne slišali; pa to jim ne bo pomagalo. Sovraštvom do Slovincem raste, ker se umetno goji, in z njim raste melomarnost

(Dalje v prilogi.)

V GORE!

Na Dunaji, koncem julija 1885.

Zdaj živimo v onem letnem času, ko vsak, kdor more, zatohle mestne zidove ostavi ter si poišče „na deželi“ hladnega in svežega zraka. Pri nas na Goriškem ni še posebno v navadi ta selitev na deželo, ki se drugod, n. pr. na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem jako goji, dasi imamo tudi mi mnogo mestne gospode in mnogo krajev, ki so popolnoma sposobni, da jih smatramo za „deželo“, in to za jako ugodno, prijetno deželo. Kdor se iz Gorice ali Trsta preseli na Gorenjsko, bi prav tako lahko prišel v naše goriške gorske kraje, ki so mu zelo bližji; komur ni do kopeli, nego samó do počitka v hladnem, zdravem kraju, onemu bi naših gorá krepki zrak popolnem nadomestil ono, kar drugod išče. Tiste redke družine, ki zahajajo čez poletje v naše gore, polne so hvale radi čistega zraku, dobre vode in tamošnjega prijetnega bivanja. In vendar je čudno, da se jih več ne privabi; jaz bi rekel, da mora ta prikazen imeti svojih dobrih vzrokov.

Tolmin, Koborid, Bole napravijo uže po svoji naravni krasni legi dober utis na vsakega, ki je te kraje videl, a kakšen še le na onega, ki je kedaj o tem času v njih živel, v domačo družbo zahajal, po domače se zabaval! Kar se družbe dostaje, to ima vsak omenjenih trgov svoj poseben značaj. V Tolminu bo tujcu zahajati v družbo „gospodov“, t. j. uradnikov, kar mu bo toliko laže, če je po resnici tujec, če ni Slovenec; kajti žal da se tukaj v teh „višjih“ krogih z malimi, a to častnimi izjemami ne more govoriti o narodni stvari; saj uže zabavni duvalizem, ki onda obstaja, „narodna čitalnica“ in pa „delavsko (menda zdaj tudi podporno?) brašno društvo“, je neka čudna prikazen. Tako mal kraj in dvojit se; tudi to mora imeti svojih vzrokov; za Lavričevih časov rečem, bi ji bilo prišlo tako. Tedej v Tolminu bi imel

vsak tujec prijetno bivanje: krasan kraj, izvrstna „Tominka“, (voda namreč, dasi tudi p. n. tržankam vsa čast!), krepk zrak, prijetna družčina; — seveda posebnih priprav pa ni za sprejetje tujcev, a kako bi se to dalo lepo napraviti v Tolminu!

V Koboridu je družba uže bolj „domača“ in to za tega delj, ker ni posebnega stanovnega razločka med tržani; velike gospode Koboridci nimajo, pa toliko več narodne nezavisnosti, narodne zavesti. V Koboridu je skoro vsaka hiša nekako „gospodka“; povsod te bodo lepo slovenski nagovarjali (in to se drugod pač le v boljših hišah godi), povsod sprejeli z dovršeno uljudnostjo in govorili s teboj, o čemer hoteš. A ni se čuditi. Skoro vsaka koboridska hiša ima svojega učitelja ali učiteljico, tako menim pač: skoro vsaka hiša je žrtvovala sina ali pa hčer teškemu, nevaležnemu učiteljskemu stanu; in da ta mlada gospoda dobrodejno upliva na vso domačijo, tega mi ne bo nikdo oporekal. Le poglej, kako se ti oljkajo najrobatejši kmetje vrh gore, če pride hiša ali bajta v glas, da je „izredila gospoda“.

Zabave, prijetne zabave ne boš pogrešal, saj je prav zdaj gori „haute saison“ (največ življenja), čas, ko se prične pravo življenje in dospo do vrhunca. Jutro te izvabi na polje; prijazna okolica ima dokaj prostorov, ki tem bolj dopadajo, čim večkrat jih obišeš. Popoludne se greš lahko kopat v Nadižo; k „Robu“ ni daleč, uro hoda; zdravemu človeku se to kaj dobro prileže in pri „Robu“ najdeš okopavši se dobro kapljico in tudi zapod zob kaj. Zvečer sestane se družba navadno pri „Žganu“, na vrtu seveda, če je vreme; in tukaj se čuje krasno petje iz čistih, izurjenih grl naše vrle mladeži. Oh, ko je še ranjki Pagliaruzzi zahajal v to lepo družčino, ki jej je bil duša, in ko je nepozabljivi Sekli tako krepko jo vodil, tačas si večkrat doživel trenutke, ko ti je bilo srce tako polno svetega navdušenja, tako goreče za našo stvar, da so se ti oči solzile. Zdaj jih pač ni več, ne ljubeznivega „Pepija“ ne blagega „Tonija“,

ali družba menda ni razpala. Še se bo sedelo, kot poprej, pri „Žganu“ in popevalo in tudi večerno šetanje proti Iderskemu in proti Sočinemu mostu, ono nepopisno prijetno šetanje, se ne opusti, se ne more opustiti, kakor ne ono znamenito sedevanje na „klopek“.

Kdor pozna Koborid, vé, kake pomembe so te predhišne klopi. Kdor ne ve prida početi, gre na kako takšno klop sest; tu najde o vsakem času družbe; gospe, žene, gospiše pletejo, gospodje jih gledajo, kratkočasijo vsa družba pa se napolned razgovarja, kaj bi se počelo, kam bi se šlo, ali pa se razmotrujejo vsakdanji dogodki. Menim, da ga ni, ki pozna koboridsko življenje, da ne bi vedel za Komačovo klop, to sarodavno, častitljevo klop; oj, ko bi ona mogla govoriti, kaka izvrstna hronika ali časnikarica bi nam bila za javno vaško zgodovino, a posebno za najtajnejše osebne razmere in skrivnosti! Toda bolje, da je nema ta Komačeva klop, sicer bi marsikomu bila neljuba, in saj ni, da bi moral vse vedeti ta poredni svet, ki se itak najnedolžnim razmeram zaničljivo posmehuje.

Toda predolgo mudil sem se v Koboridu; nočem, da bi se videlo komu, da druge trge prezirajebobnam za to priljudno gorsko gnezdo. Ali povedal sem, kakor sam sodim o njem po lastnem opaževanju; in menda ne more nikdo drugačno misliti o koboridskem življenju, ako je je v poslednjih letih poznaval. — Bole je po leti še najbolj obiskan, pač zato, ker Bolčanje skrbijo, da se tujcu kolikor mogoče pripravi in ponudi, kar on „comfort“ imenuje. Bole je kraj zelo mirán, vsaj tujcu se zdi tako, dasi se tudi v boljših vaških povestih najdejo zelo zanimive, včasih pikantne stvari. Ali to ni za tujca, ta je vesel, če o cesarjevem rojstnem dnevu vaški veterani z godbo in bakljadopo trgu marširajo, kar se vselej rado gleda; ali pa če tu pa tam „nemški šici“ zavestno in corporekorakajo, vilhteč prapor izveličalne velikonemške kulture; tujcem to jako dopada, nekterim za res, nekterim „za špás“.

Franko.

do državnih rečij. Če kdo noče zdaj tega videti, ko naši narodni nasprotniki izpolnjujejo točko političnega programa, ki se izvršuje, videti bodo merali kasneje, ko vsa zunanja olepšava, vse prikrivanje in zakrivanje, vse molčanje in zasukovanje prejenja, ko se pokažejo prave razmere v svoji nagoti, da bodo lasje po konci ustajali onim, ki zdaj vse lepo opisujejo, ako ostane do tedaj iskrica avstrijskega čustva v njih prsih. Zaničevanje Slovencev se bo maščevalo, pa ne po Slovenceh, kajti mi ostanemo zvesti in prenesemo butaro časa, kakor bomo mogli, ampak po onih, ki zdaj spletajo Slovence bič, kajti uže zdaj bič ne velja toliko Slovincu, kolikor Avstrijcu, kakor spričuje beseda in vedenje bičarjev.

6. Neveljavni izgovori.

Nočemo nadaljevati prejšnje točke, kajti nekaterim ljudem ni hujega od tega, če jim pokažesh hlev, iz katerega je treba krdati. Naj dodamo le nekoliko besed o izgovorih, s katerimi „visoki politiki“ odobrujejo in opravičujejo besnost nekaterih Italijanov proti primorskim Slovanom.

„Visoki politiki“ slišijo travo rasti in vejo, da se napravlja jugoslovansko kraljestvo. To vest so zanesli v najvišje dvorjske aristokratske hiše. Tega se zdaj bojé vsi oni, ki zajemajo iz „visoke politike“. Kaj tedaj storiti? razvidno je, da največja nevarnost za državo po mislih teh politikov je bodoče jugoslovansko kraljestvo, ki se je rodilo v njih glavah, katero se mora v koreniki začeti. V ta namen treba je paziti na Hrvate, ki so združeni z Ogri, na Hrvate v Dalmaciji in Istri in na Slovence. Skrbeti je treba, da se ti narodi preveč ne povzdignejo, treba jih je tlačiti k tlom, in v to naj služijo Italijani, ti naj bojo but, ki udriha po naklu. Tako politiko rezkladal je pred par leti na spodnjem Štajerskem neki politik, in sicer oni, ki je pred mesecem dnij pisal v graško „Tagespost“, kaj zahtevajo slovenski poslanci na Primorskem gledé ljudskih in srednjih sol. Oni politik je končal svoje besedovanje se slovi: „Im Küstenlande wird man die Italiener gegen die Slaven ausspielen“ (na Primorskem se porabijo Italijani proti Slovanom).

Kdor koli je imel priliko, bav'ti se z javnimi zadevami, vé, da ono „visoko politikovanje“ je v sebi jalovo, a v svojih pravih namerah in nasledkih je za Avstrijo pogubonosno. Naravni čut priznava in zahteva, naj se vsakemu narodu podelijo pravice, katere mu tičejo po naravni postavi. Opisani politiki pa dokazujejo, da to bi bilo gledé Slovanov pogubno, ker potem bi se stvarilo novo kraljestvo. S tem mislijo vzbuditi in ohraniti nevoljo med Slovani ter ohraniti narodni prepir v Avstriji, ki je državi pogubljiv. Splošno je znano možem, ki se s politikom pečajo, da ona „visoka politika“ ima največ privrčencev med prostozidarji, in ni dvomiti, da ta skrivna družba je izumila to zvijačo, zato da bi v Avstriji ne bilo narodnega miru, da bi se država ne mogla oddahnuti, da bi ostala šibka in v sebi razdeljena za čas delovanja na zunaj. Prostozidarsko društvo bilo je vedno sovražno Avstriji, ker je kršanska država, torej ni dvomiti, da tudi ta „visoka politika“ je izmišljena v škodo državi. Po nazorih te „visoke politike“ so italijanski hujskači prava sreča na Primorskem, kajti oni zavirajo razvitek slovanstva in odvrtačajo slovansko nevarnost od države. S tega stališča odobrujejo hujskanje proti Slovincem in draženje radi slovenske zastave.

Mi pa smo prepričani, da prej ali slej pride pravica na dan in da tedaj bomo imeli vse kar nam gre. Prenesli smo hujše čase, prenesemo tudi te; pravi avstrijski patrijoti pridejo do spoznanja, kje je Avstrije moč in zasloba, in tedaj bomo obhajali veselo ustajenje iz težkih časov pod varstvom avstrijskega orla. Bog živi državo, v kateri imamo vsi prostora dovolj, v kateri potihne narodni prepir, ko zgubi moč Avstriji sovražno — framasonstvo. Avstriji, naši domovini, pa kličemo: varuj nas, varuj sebe!

Dopisi.

V Gorici, 5. avgusta. — Uže nekaj dnij se o drugem ne govori v mestu nego o sprehodu nekaterih goriških mladičev na bližnjo Ajševico, kjer so mirne kmečke fante po sedanjih poročilih tako dolgo dražili, da je prišlo do pretepa. Splošna sodba goriškega meščanstva o onih mladičih je ta, da, kar so iskali, so dobili. Obžalovanja vredni so domači fantje, ki so bili vedno mirni, o katerih se nikoli ni slišalo nič hudega, da so se dali zapeljati po nekaterih goriških gospodičih, ki bi morali omiko nositi v okolico, ne pa surovost. Natančne podatke spravi sodnija na dan; zdaj se more soditi o dogodku le po govoricah, ki so več ali manj verjetne.

Ako prašamo po uzrokih one narodne napetosti, katero so pokazali pri tej priliki sinovi odličnih goriških rodov, moramo reči, da uzrok je treba iskati večinom v takojšnjem „Corriere“, v opem listu, ki

brez prenehanja obira Slovence, ki jim ne privošči njih narodnih pravic, ki vedno ščuva, kjer koli more, bodisi proti slovenskemu jeziku, slovanski šoli, narodni zastavi ali kateri koli narodni ustanovi. Ta list se širi po Gorici in ima v očeh občinstva nekako na pol uradno veljavo. Pod krinko italijanske narodnosti, za katero ni dosegel do zdaj čisto nič, draži proti Slovincem; njegov duh se širi med meščanstvom in izpodjeda ono mirno mišljenje, po katerem so se odlikovali nekaj Goričani.

Ta duh nespravljivosti našel je pot, kakor se vidi, tudi do src mladih gospodov, ki se pripravljajo, da bi kot državni služabniki upravljali deželo v političnem, sodnem ali drugem oziru. Kaj imamo pričakovati od bodočih uradnikov, ki imajo v svoji mladosti tako pojme o ravnopravnosti v državi, o miru med narodi, katerega želi presviti cesar? Razen domačih listov so pa tudi vseučiliška mesta, ki uplivajo na italijansko mladež jako slabo. Ne manjka izgledov, da mladeniči, ki so šli pošteni na vseučilišče, so prišli v marsikaterem oziru vsi drugačni nazaj. Gradeo in Dunaj pačita italijansko mladino, ki prihaja iz naših krajev tje; treba je mnogo truda in vztrajnosti njemu, ki hoče v vsem dober ostati.

Prav bi bilo, da bi se država nekoliko ozrla na to razmere ter da bi pomogla italijanski mladosti v njenem težavnem stanju; ali zdi se, da strah pred južnimi Slovani je v nekaterih krogih večji nego pred katero drugo nevarnostjo.

Avstrija bo močna po složnem sodelovanju in spoštovanju vseh narodov, ne pa po ščuvanju naroda zoper narod, ljudstva zoper ljudstvo, moči zoper moč. Tako se moči gubijo, blaginja države pojema, a sovražniki se smejejo. Narodni prepir je Avstriji največji sovražnik; ta prepir se pa ne konča s kruto silo ali z zvijačo, ampak tako, da dobi vsakdo svoje.

V zadnjih letih začeli so rabiti ščuvarji kot povod ščuvanju proti Slovincem narodno avstrijsko zastavo, katero imajo Slovenci. Sto dokazov je na razpolaganje, da se dela Slovincu krivica, ko se mu delajo zapreke radi znamenja, s katerim spričuje zvestobo narodu in cesarju; pa vse nič ne pomaga. Neka gospoda hoče imeti narodni prepir, in če ga ni, ga pa naredi. Vsako sredstvo jej je v to dobro, samo da ima prepir; ako ne bi bilo zastave, dobila bi kaj drugega, ker prepir mora biti. Obžalujemo gospodo, ki išče v prepiru svojo moč; slabo ume blaginjo Avstrije, a Bog jo ohrani kljubu temu.

Vitovlje, dne 5. avgusta. — Velike povodnji, ki zdaj pri nas zabajajo, so naše strme klance, ki peljejo iz Sempasu v Karnico, tako oplaknile, da ni drugega ostalo ko sama lašta. — Naši možje niso zadosti umni, da bi vodi v klance branili in da bi naredili pri kraji vodotoke, kar je neobhodno potrebno, da se brani vodi na poti. Tako so zaostali, da le v klance obrnejo vodo in ne marajo nič potem, kaj voda dela. Tako pridejo ob živeli in ob voz, in kar zaslužijo, porabijo pa za vzdržanje voza in živali. Moram reči, da za te strme klance, po katerih se toliko iz c. k. gozda prevaža, bi morala saj nekoliko dežela potrositi; saj blago, ki se doli prevaža, gre po deželi in pomaga mnogim ljudem; še celo po Laškem gredo drva za obrtnijo in kurjavo. Tako tedaj ta pot deželi pomaga in nikdo naj ne reče, da živimo od nje samo mi ali da imamo sami dobiček. Res je, da zaslužek imamo, pa kam grejo ti naši zaslužki? Srednji kmetje, ki imamo svojo lastnino, ne pridela mo zadosti za celo leto; nam primanjkuje sirka ali turšice, in tedaj z žakljem v Gorico. Tako ostanejo tam zaslužki; potem je treba tudi drobnih rečij: sol, cukar, kave, petrolij; k doktorju tudi moramo iti in po zdravila, za obuvale in obleko tudi kaj potrebujemo, in tako imajo ves zaslužek drugi. Primanjkuje tudi za živino spomladi, iskat je treba krmo za njo; potem pridejo rokodelci: kolari, kovači in drugi, ki zaslužijo, in tako živimo v družbi eni z drugimi. Tedaj rečem, naj bi naši deželni očetje se prizadevali, nam tukaj pri tej cesti pomagati, kadar sklepajo v svojih zborih o blaginji dežele. Poglejte enkrat naše strme klance in vidite, da ne moremo tako živeti. Vsaj ste skrbeli za Dornberg in Škrbino; spomnite se tudi nas, ker tudi mi smo sinovi tiste dežele.

Iz Št. Frjana, 4. avgusta 1885. — V 31. št. cenjene „Soče“ bilo je čitati med domačimi in raznimi vestmi, da v Št. Frjanu je zopet izvoljen g. Konrad pl. Fabris za župana. V malo besedah je veliko povedano. Zdelo bi se, da poročevalec si ni dal časa za obširneje poročilo; zato naj mi bode dovoljeno, dodati par vrstic k omenjenemu dopisu.

Kmalu bode 6 let, odkar je bil g. Fabris prvi izvoljen za župana. V kakšnem stanu je županstvo prevzel, znano je občinarjem. Z g. Fabrisom prične se nova doba; izvoli si modrega tajnika, katerega žalibog ni več med živimi, s katerim se krepko poprime dela, da čudno zamotane štrene v primerno kratkem času v red spravita. Ko je bila stvar zaotraj toliko spravljena, začelo se je misliti na nuzanje reči.

Prvo javno delo, ki se je pričelo, bila je cesta „v Dolini“. Koliko truda je stalo blagega gospoda, da je po cele dneve bil pri delu, da je tako rekoč delo sam vodil? Koliko se je proti temu delu govorilo? kakšne je moral župan požirati? od tistih, ki jim je cesta v največjo korist. Koliko je potrosil iz svojega žepa, ni znano, kajti žugali so mu, da ne bodo iz občinske denarnice nič dovolili za omenjeno cesto. Ali ste slišali, dragi čitatelji, že kedaj kaj takega? za občinsko cesto nič iz občinske denarnice? in vender se je tako govorilo.

Drugo javno delo je most čez potok „Ravna“. Za to delo je veleslavni deželni odbor dal 400 gl., kakor sem slišal; ko bo de to delo končano, kakor se misli, bo lepo delo. Treče delo je nova ura v zvoniku, in popravljene zvonika, ki dela čast celi občini. Četrto delo županovo je prav lep kos ceste, ko se obrne iz dolnjega konca občine proti Klančinam, za katero je g. župan brezplačno zemljišče odstopil. Pri tem delu so si vsi v dolnjem konci, pa tudi drugi, ki to cesto več ali manj rabijo, prav lepo hvalo zaslužili, posebno s tem, da so, ko so k delu prišli, tako pridno delali, kakor da bi delali za veliko plačilo, da bi delali so vse brezplačno. To pa se je tako le začelo: zavezali so se sledeči posestniki, da izvršijo omenjeno delo, namreč Jožef Klanjšček, Jožef Pintar, Miha Škorjan, Jožef Klanjšček Ipavčev in Boštijan Terčič. G. župan napravi okrožnico, Jožef Klanjšček si vzame najtežavnišo nalogo, da nabira podpise po občini, kar se mu je tudi posrečilo. Zdjaj se odloči dan, da cesto sami zmerijo, in koj drugi dan začnejo delati. Pri delu je moral biti zmaj eden omenjenih občinarjev, da je delo vodil, in tako se je v prav majhnem času in tudi prav lepo delo izvršilo. Zdjaj se vsakemu srce smeje, ko gre z vozom lepo in lahko naprej, ko je moral po stari cesti prej kolo zavoriti, potem na vso moč voz za ubogo živino naprej potiskati. Peto delo je najslavnije in brez izjeme vsem potrebno, in to je pokopališče. To delo je bilo pa že poprej, pod dvema, če ne pod tremi prejšnjimi župani sklenjeno; ali med sklepom in izvršitvijo je velikanski prepad! Naj bode, kakor hoče, zdaj je tudi to dodelano.

Z g. županom potrjenih je tudi nekaj novih moči; zato pa gg. podžupanom in vsem starešinam brez izjeme gorke na srce polagamo, naj grejo na roko g. županu za vsako potrebno in pravično reč, posebno pa, da se poravna prej ko mogoče strmi klance v „Klančinah“, kajti kdor je kdaj moral peš ali z vozom čez iti, se g. županu, kako je mogoče v sedanjem času ubogo živ. takih strmih potih in z veliko težo goniti. Upam, da g. župan in starašine bodo vedno složno postopali in srečno vodili štrjansko občino.

Politični pregled.

Naš presviti cesar mudil se je po shodu z nemškim cesarjem v Gostinskih toplicah, kjer je bila navzoča tudi naša presvita cesarica, v tirolskem glavnem mestu Inomostu, kjer so strelci tirolski priredili patrijotično slavnost. Cesar je ponavljal, da se je rad udeležil te patrijotične slavnosti, ki ga je zelo razveselila. Ni li to resna beseda onim nemško-avstrijskim prenapečenim, ki so v Draždanah tožili o zatiranji Nemcev v Avstriji? — Grof Taaffe mudil se je ves ta čas v Inomostu na posebno željo cesarjevo. Cesar obišče 8. sept. razstavo v Celovci. Med 24. in 30. avgustom (po nekaterih virih 24., 25. in 26. avgusta, po družih 24. in 26.) vršil se bode shod našega cesarja z ruskim carom v Kromerizi na Avstrijskem. Shoda se udeležijo tudi cesarica Elizabeta in ruska cesarica, cesarjevič Rudolf, grof Kalnoky, grof Taaffe in namesto ogerskega ministra predsednika baron Orczy. Tenu shodu pripisuje se velika važnost. Dne 11. t. m. odpeljal se je minister zunanjih zadev Kalnoky v Varzin obiskat kneza Bismarka. Ta pohod je v zvezi s carinsko pogodbo, ki se ima med Avstrijo in Nemčijo ponoviti. A ker hode trajal obisk več dnij in ravno pred shodom našega z ruskim cesarjem, razpravljale se bodo stalno tudi druge važne zadeve. Govori se tudi o shodu ruskega cesarja z nemškim, vender ni v tem oziru še zaneeljivih poročil.

Na Kranjskem voljen je bil v državni zbor grof Hohenwart na dveh krajih, v Ljubljani in na Gorenjskem. Ker si je obdržal grof Hohenwart mandat Ljubljanskih meščanov, volila je Gorenjska dne 6. avgusta novega poslanca v o-sebi kneza Windischgratza, ki je bil z 194 glasovi od 196 oddanih voljen.

V prihodnjem letu ponovi se zopet pogodba med Avstrijo in Ogersko. Čehi upajo, da dobijo pri ti priliki nekaj koncesij za češki narod. Posebno od avstro-ogerske banke pričakujejo, da se bo ozirala na pravične zahteve češkega naroda v gnotnem in narodnem oziru. Trgovinska zbornica, stalno v imenu celega naroda, zahteva, naj se napravi v Pragi glavna podružnica, katera fond za vse Češko naj znaša 50 milijonov gl. Dalje zahteva, naj se vodstvo Prške podružnice predrugači na podlagi enakopravnosti, ter da se naj bankovnih tudi češkemu jeziku da pravica in prostor. Izpolnitev teh skromnih želj pričakoval je češki narod tem bolj, ker je vestno podpiral sedanjo vlado, mišleč, da bo tudi ona njega in njegove opravilne zahteve podpirala. A po izjavah poluvladnih listov motijo se Čehi. Ti in tudi ogerski listi izrazili so se odločno zoper češke terjatve.

Na Hrvaškem je razburjenost zopet do vrhunca prikopala. Hrvaški ban je ukazal na tihem 18.000 važnih listin, kameralnih aktov, v zaboje spraviti, da bi jih poslal Madjarom. Po naključju so Hrvati to poizvedeli ter zahtevali, naj se skliče sabor, ki bo zahtevalo natanko preiskoval ter izreče svojo sodbo o tem banovem dejanju. Vladni listi začeli so pisati, da listine so madjarske in sploh brez veljave. Če je tako, zakaj jih hočejo Madjari imeti? To ne gre Hrvatom v glavo. Govori se, da pride biskup Strossmayer v Zagreb in da obišče bana. Najbrže bo poskusil bana pregovoriti, da naj odneha od svoje pogubljive politike, a tudi to bo menda malo koristilo.

Takozvana narodna stranka sešla se je bila te dni, da bi se v tej zadevi posvetovala. Shoda se je udeležil tudi ban ter pojasnil razmere. Shodi se ne bodo več nadaljevali, vendar je ud te stranke, Krstić, ki je bil tudi predsednik regnikolarne deputacije, svoj mandat odložil. Celó Miskatovič namerava odstopiti in bivši ban Mazuranič se je pismeno izrazil, da je postopanje sedanjega bana nepravilno. Zdi se, da hočejo Madjari in njih privržence sedanji ban Hrvate toliko časa ščuvati, da nastane ustanek.

Na Angleškem se je konservativna stranka še le na ministerske stole vsedla in že začenja med kolovodjami razpor. Salisbury in Chunehill sta glede irskega vprašanja različnih misli in že sedaj v takem nasprotju, da se težko več sporazumeta. A vsak ima za seboj svojo stranko, ki je tedaj tudi razcepljena. Ministerstvo Salisbury ni stalo že tako na trdnih nogah, sedaj pa še razpor, to je uniči.

Domače in razne vesti.

Zadnja številka „Soča“ bila je zasežena radi uvodnega članka „Sprehod na Ajševico.“ C. k. okrožna sodnija je potrdila konfiskacijo; naše uredništvo napravi proti temu ugovor. — V ajševski zadevi zaprtih je uže 12 fantov in Kemelova dekla.

Goriška ljudska posojilnica⁴ dobro napreduje; v prvi polovici tekočega leta imela je nad 10.000 gl. prometa. Eojaki, ki bi radi na posodo imeli, se vedno oglašajo, ali posojilnica ne more vsem ustrediti, ker nima tolikega zaklada. Vabijo se torej redoljubni, naj pristopijo društvu kot člani s kakim deležem (po 10 gl.) ali pa naj naložijo svoje glavnice v hranilnico. Hranilnim ulogam se plačujejo obresti po 4½, od sto in se sprejemajo uloge v vsakršnem znesku.

Za posojila tirja posojilnica 60/0 obresti: deleži prinašajo one obresti, ki se pokažejo konec leta pri zaklepu računov, in solistništvo pri rezervnem zalogu in pri drugem društvenem prometu. Društvo si je omislilo uže nekoliko pohištva in bo v tem nadaljevalo, d. dobi adasom vse, kar potrebuje. Potrebne prostore odstopil je posojilnici brezplačno dr. vitez Tonkli (Via Ascóli, h. št. 1. pri sv. Ivanu) uže od prvega njenega začetka. Upamo, da iz tega drevo zraste še drevo, ki bo donosalo obilen sad goriškimi Slovencem. Previdno in srčno naprej!

„Slogin“ odbor imel je pretekli ponedeljek sejo, v kateri je razpravljala društvene zadeve. Rešil je osebna vprašanja glede otroškega vrta in privatne dekliške šole, ki začne 1. oktobra. Predsedništvu se je naložilo, naj stori zadnje korake, ki so potrebni, da se vse pripravi, kar bo šoli potrebno. Pregledalo se je društveno denarno stanje in pokazalo se je, da

z uplačevanjem letnine ni vse prav, da je mnogo zastankov. Gospodje povejemiki z dežele so naprošeni, da bi radovoljno pobrali letne doneske med udi ter da bi jih poslali društvenemu denarničarju. Goriški udje naj plačajo letnino društvenemu čuvaju, g. Koršiču, ki jim potrdi sprejem s pobotnico. Letni doneski so jako niski in ne bodo težili posameznikov, društvu in njegovim ustanovam bo pa s tem močno pomagano. Predsednik je poročal o delovanju pri letošnjih volitvah: za državni zbor, posebno v velikem posestvu; odbor je poročilo pohvalno na znanje vzel ter potrdil dotične stroške. Gledé bodoče dopolnilne volitve v deželni zbor je odbor v polnem soglasi.

Porotne sodnije v Gorici začele so svoje delo pretekli terek, 11. t. m. Prvi dan prišel je na vrsto oni nesrečnik, ki je letos v noči od binkoštnega ponedeljka do torka zaklal na trgu sv. Antona v Gorici svojega tovariša, s katerim se je bil sprl, tako nesrečno, da je revež na mestu dušo izdihnil. Sodnija mu je prisodila 10 mesecev zapora. Delavci in stare žene veliko govore o tem slučaji.

Udom „Slov. bralnega in podpornega društva v Gorici“ se uljudno naznanja, da društveni zdravnik g. dr. Aleksij Rojic je šel za nekaj tednov na Dunaj, in da isto tako je danes odpotoval tudi njegov namestnik g. dr. M. Korševani. Kdor bi tedaj potreboval zdravniške pomoči, predno se vrne kdo teh gospodov, naj se obrne do dr. And. Lisjaka, zdravnika v Gorici, v Gosposki ulici h. št. 23, ki je naprošen radovoljno prevzel začasno zdravljenje udov našega podpornega društva. V Gorici, 13. avgusta 1885. Predsedništvo.

Program c. k. višjega gimnazija v Gorici ima na prvem mestu sestavek profesorja Maionica-e o napisih na oglejskih starinah. Na to sledi italijanski prevod novogoriške pesmi, v kateri se neki Manrogordato zahvaljuje Gorici za dobljeno zdravje. Prevod je napravil prof. Fr. Simzig. Iz šolskega poročila je razvidno, da začetkom šolskega leta je šteč zavod 379, koncem 8. leta pa 359 učencev. Izmed teh je bilo iz Gorice 84, z Goriškega 183, s Kranjskega 34, iz Trsta in okolice 17, iz Istre 13 dijakov; drugi so bili od drugod. Slovencev bilo je 164, Italijanov 143, Nemcev 49; katoličanov 345, protestanti 4, židov 9. 10 let sta imela 2 dijaka, 23 let 1. Konec 8. leta bilo je odličnjakov 27, dijakov s 1. redom 244, skušnjo jih bo ponavljalo 36, padlo jih je 51. Solnine so plačali dijaki 2720 gl.

C. k. realka v Gorici ima letos jako obširen program, ker je 25 let, odkar stoji. Vodja in šolski nadzornik dr. Egid Schreiber spisal je zgodovino te šole, ki obsega 93 strani. Učencev štela je ta šola 214; izmed teh bilo je Goričanov iz mesta 132, 82 pa od drugod; katoličanov so šteli 205, protestantov 5, žide 4; Nemcev bilo je 42, Italijanov 142, Slovencev 30; 10 let so imeli 4, 22 let 1. Konec leta bilo je odličnjakov 14, dijakov s 1. redom 131, s slabim redom 47, skušnjo jih bo ponavljalo 21. Solnine so plačali dijaki 1988 gl. 50 kr.

Ljudske šole v Gorici so gledé obiskovanja slabše nego na deželi. Mestna deška šola štela je začetkom preteklega šolskega leta 342 učencev, koncem šolskega leta pa le še 296. Dekliško šolo obiskovalo je začetkom šolskega leta 476 deklic, kontem leta bilo jih 458. Sploh pa gre se statistiko šolski dolžnosti podvrženih otrok v Gorici tako težko, kakor da bi zdravemu človeku zobe drl. „Rassegna“ je v svoji zadnji številki objavila, da leta 1883-84 je bilo šolski dolžnosti podvrženih 2580 otrok, v šolo da jih je hodilo 2136, brez šolskega poduka in odgoje da jih je bilo 444. Ti so se potepali po ulicah in nadlegovali ljudi ali pa so se petikali po zakotjih, kjer so igrali, kvartali, tabak pušili in nerednosti počenjali, kakor se godi še dandanes. Radi nerednega pošiljanja otrok v šolo se leta 1883-84 ni naložila nikaka kazen niti iztirjala. Ker je po zadnjem uradnem štetju četrtina prebivalstva v Gorici slovenskega rodu (v resnici ga je še več), je med navedenimi otroci najmanj 600 slovenskih otrok, kateri nimajo v mestu nikake mestne šole. Minister Conrad je ukazal, naj se v Ljubljani za manjše število nemških otrok napravi nemška deška in dekliška šola. Ni dvomiti, da vsled ravnopravnosti, katero nam jamči postava, bi gospod minister tudi v Gorici gledé slovenskih otrok to ukazal, ako bi mu bile razmere natančno znane in ako je prepričan, da slovenstvo je državi tako trden stebber kakor nemstvo. Škodovalo bi ne, ako bi se ministru stvar naznanila; potem bi vsaj vedeti, pri čem smo, ali štejemo kaj ali nič. Tu se je čuditi slavnemu „Corrieru“, glasilu primorskih velikonečev, ki je za italijanske šole tako mrzel, a tako vnet za boj proti Slovincem in proti šolam, ki bi služile njih otrokom. Njemu bi bilo najbrže to najbolj prav, da bi šole ne imele drugega namena, nego širiti med Slovinci ime Italijanov in Nemcev.

Če. gg. vikarjem! Govorilo se je, ko se je v državnem zboru obravnavala postava zaradi urejanja duhovske plače, da bodo smatrani vikarji kot samostalni dušni pastirji. Pri izvrševanju dotične postave pa so prišli v našo občino vikarji v vrsto duhov-

nih pomočnikov. Da bi se v tem oziru še o pravem času kaj pomoglo, vabijo podpisani svoje tovariše, naj pridejo, kolikor mogoče v velikem številu, 24. avgusta v Gorico, da se o tem pogovorijo.

Več vikarjev.

Na Barbani, malem otoku v naših lagunah, blizu Grada ali Gradeža (Grado), kjer je romarska cerkev Device Marije, katero v zadnjih letih tudi Slovinci, posebno iz goriške in tržaške okolice, mnogobrojno obiskujejo, se bo praznovala letos 14., 15. in 16. avgusta XIII. stoletnica z veliko svečanostjo. 14. avgusta predpoludne o primerni uri sprejme se milostljivi gospod knezonadškof goriški pri Belvederu (na suhem) ter se odpeje v lepo okinčanem čolnu, spremljan od navzoče duhovščine na Barbano. Okolo 5. ure popoldne se bodo pele slovesne večernice, bo slavnostni govor v furlanskem jeziku ter se odpejejo lavretanske litanije. V soboto 15. avgusta okolo 9. ure predpoludne bo slovenska pridiga, potem slovenska pontifikalna maša, katero bo služil prevzvišeni knez. Po maši se ponese kip D. M. v procesiji okolo otoka. Popoldne okolo 5. ure se bo pel rožni venec. V nedeljo 16. avgusta okolo 9. ure začne pontifikalna maša, katero bo služil preč. g. prošt goriški. Med mašo bo furlanska pridiga, po maši procesija, kakor prejšnji dan. Na to se postavi kip matere božje zopet na altar in s tem bo slavnost končana. Poroča se, da tudi za telesne potrebe bo na otoku dovolj poskrbljeno.

Vabilo k veselici, katero priredi Podmelska čitalnica v nedeljo dne 16. avgusta 1885 v spomin tisočletnice sv. Cirila in Metoda se sledečim programom: 1) Petje: Sv. Ciril in Metod; Hr. Volarič. 2) Nagovor. 3) Petje: „Domovini,“ brenčočii zbor se samospovom; Dr. B. Ipavie. 4) Deklamacija. 5) Petje: Zvezna; A. Nedved. 6) Igra: Nemčki no znajo. 7) Petje: „Luni.“ 8) Šaljiv dvogovor: Klubček in cilindar. 9) Petje: „Naša zastava,“ kor ud Henske. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Posebna povabila se ne bodo razpošiljala.

V Vipavi priredijo v dan 23. avgusta slovenski dijaki veliko veselico. Naše dijake moramo radi tega javno pohvaliti, ker do sedaj Vipavska dijaška veselica ni še videla. Po Stajarskem prirejajo dijaki vsako leto svojo shodo, tudi po Krajnskem niso neznan, le naša Vipavska dolina pričakovala je do zdaj zastoj take zabave. No, sedaj pa nas hočejo naši dijaki za vse odškodovati, ker misle napraviti veliko slavnost. Uže cele počitnice agitujejo po celem Goriškem, in rodoljubi zagotavljajo jim, da pridejo. Gledé na namen — čisti dohodek otroškemu vrtu v Gorici — ki ga ima ta veselica, potrdi se pač vsak zavaden rodoljub ta dan v Vipavo ali pa pošlje svoj donesek v ta blagi namen. Veselica bo na Uršičevem dvorišču — res jako pripraven prostor, kjer ne bo nikake vročine! Po besedi sledi za plosalce plas, a za drugo gospodo banket v dvorani „Slov. Čitalnice“. Podrobnosti o tej in program prihodnjic.

O c. k. poštnem uradu v Gorici pisala je „Soča“ uže nekatere krat, ali do zdaj z nevidnim uspehom. Napisali so še vedno vočinom le nemški in italijanski, kakor da 13.000 Slovencev, katerim služi ta urad, ne bi imelo pravice vedeti, kje se n. pr. poštno nekaznice oddajajo in kje se za nje denar prejema. Upamo, da visoka c. k. vlada ne presliši ponovljenih prošenj državljanov slovenskega materinega jezika, ter da jim dá uživati to, do česar imajo pravico po državnem temeljnem zakonu. Nikakor bi se ne moglo opravičiti, ako bi zvesti avstrijski državljani ostali stalno brez onih olajšav v prometu, katere se celo peščici Nemcev v Gorici z odprtimi rokami ponujajo in za nje mečejo.

Zadnje dni došla nam je o tem uradu nova pritožba. Franc Zavavlava, ki je umrl kot c. k. okrajni komisar v Gradišči 24. julija t. l., pritožil se je zaradi nekega pisma, ki bi je bil moral dobiti uže 25. julija, a dobil je je še le 27. julija popoldne. Stvar je taka le. Ko je umrl ranjki brat Ivan, pisal je neki gospod iz Gradišča še živemu Francu, da je brat umrl in da bo pokopan 26. julija. Da bi to pismo o pravem času došlo Francu v roke, plačal je oni gospod razen navadne pošte marke 5 kr. še posebe 50 kr., torej vkup 55 kr. To pismo je bilo poslano, kakor pravijo, „express.“ Pisma, ki se pošljejo pod tem imenom, imajo to posebnost, da, ko pridejo na zadnjo pošto, se mora koj poslati sel, tudi če je ponoči, da oddá pismo dotičniku, ki v spričevanje, da je pismo resnično prejel, podpisé pridjani recepis.

Vsled tega pravila moral bi bil Franc Zavavlava dobiti omenjeno pismo že v soboto 25. julija, a dobil ga je še le 27. julija opoldne ob enem z drugimi navadnimi pismi po občinskem slu brez recepisa. V pisnu bila je naznanjena bratova smrt in Franc bi je vabljen k pogrebu. V ponedeljek opoldne, ko je Fr. Z. pismo dobil, bil je brat že pokopan in pismo, za katero je pisatelj plačal 55 kr., ostalo je brez uspeha. Denimo, da bi brat ne bil zvedel po drugi poti, da Ivan je umrl, kako neprijetne posledke bi bila imela prepozna izročitev omenjenega pisma? Le slučajno so domači zvedeli o smrti pokojnikovi že v nedeljo dopoldne in se se

mogli udeležiti pogreba, med tem ko po onem pismu bi bili morali izvedeti stvar že v soboto.

Franc Zavadlav pritožil se je v tej zadevi pri c. k. poštne upravnistvu v Gorici. Odgovorili so mu, da so mu že v soboto poslali slo, pa da ga ni dobil doma, in zato da je prinesel sel pismo nazaj. Frašal je, zakaj ni pustil pošni sel pisma pri županstvu v St. Andreži, ki bi je bilo izročilo adresatu o pravem času. Reklo se mu je, da „express“ pismo se mora dati adresatu v roke in ne drugemu.

Na to par prašanj. Ako v soboto „express“ pismo ni se smelo dati drugemu razen adresatu, zakaj se je pa v ponedeljek dalo drugemu? morda ker v ponedeljek bilo je za adresata uže brez pomena! Ako v soboto nikdo ni smel podpisati recepisa razen adresata, kako pa da v ponedeljek se adresatu niti ni pokazal? kdo je podpisal dotični receptis in s kako pravico, ako se tako pismo sme izročiti samo adresatu? Kar se tiče onega slo, ki bi bil nesel pismo že v soboto v St. Andrež, je stvar precej sumljiva. Dotičnik trdi, da Zavadlav ni bilo doma in da radi tega pisma ni mogel oddati. Resnično pa je, da tisto soboto je bila Zavadlavova hiša ves dan odprta, da je bil vedno kdo doma in da nikdo ni videl pošnega slo, ki bi bil prinesel pismo in ki bi bil prašal po g. Zavadlavu. Slavno c. k. poštne upravnistvo v Gorici je torej uljudno prošeno, naj poizve ime onega slo, kateremu je bilo naročeno nesiti pismo v St. Andrež, naj ga natančno izpraša, ob kateri uri je prišel v St. Andrež, pri kateri hiši je prašal po gosp. Francu Zavadlavu, s kom je govoril in kdo ga je videl, kajti izmed Štandreževcev se do zdaj nikdo ni oglasil, ki bi bil videl tisti popoldan pošnega slo v St. Andreži. Uspeli svojega preiskovanja naj bi sl. c. k. poštne upravnistvo blagovoljilo objaviti, da bi ljudstvo spoznalo pravi vzrok zakasnenja in da bi se pomiril g. adresat, ki se huduje radi tega dogodka. Ako bi vzvišeni gospod baron P i n o, trgovinski minister, katerega je podučeval ranjki Zavadlav v slovensčini, zvedel to zadevo, ne vemo, kaj bi rekel.

Novo zastavo dobilo je ob enem s „Slovenskim bralnim in podpornim društvom“ tudi tukajšnje društvo „Associazione di mutuo soccorso degli artigiani“, ali hraniti jo mora dobro zavarovano, ne da bi jo smelo slovesno blagosloviti, kakor prvo imenovano društvo. Ker se nova zastava italijanskega društva razlikuje od prejšnje, moralo je društvo v tem oziru pravila promeniti ter naznaniti premembo vele-slavnemu c. k. namestnistvu v Trstu. Ko je bilo društvo uročilo dotično prošnjo, raznesla se je bila govornica, da je prosilo pri visokem c. k. ministerstvu neposredno za dovoljenje slovesnega blagoslovljenja, in ko je prišel zdaj na omenjeno ulogo gledé premenjenih pravil ugoden odgovor, tolmačili so nekateri stvar tako, kakor da bi bilo dobilo društvo „di mutuo soccorso“ dovoljenje za slavno blagoslovljenje nove zastave. Najprvi prinesel je to vest „L'Eco del Littorale“, ki je dodal, da blagoslovljenje se bo vršilo z veliko svečanostjo, h kateri se povabijo tudi druga enaka društva z dežele. Za njim prinesel je isto vest tukajšnji „Corriere“, ki jo je pa za par besedij okrajšal.

Koj iz začetka zdela se nam je ta vest neverjetna, ker je nismo mogli zlagati s postopanjem državnih oblastij proti slovenskemu društvu v enaki zadevi. Vender ker se uže celo na Pliskavski gmajni na Krasu čudeži godijo, ni popolno nemogoče, da bi se ne godili tudi ob tržaškem morju, zato smo skušali poizvedeti, kaj je na tej reči. Naš državni poslanec dr. vitez Tonkli šel je k tukajšnjemu c. k. glavarstvu in je prašal naravnost, koliko resnice je na omenjeni novici. Okrajno glavarstvo je odgovorilo, da italijansko društvo niti prosilo ni za dovoljenje slovesnega blagoslovljenja in da ga torej tudi ni dobilo in da bi ga v sedanjih okoliščinah ne dobilo, tudi ko bi prosilo, ker cesarske oblasti niso tako netaktne, da bi postopale drugače proti Slovincem in drugače proti Italijanom v enakih razmerah. Po vsem tem in gledé na vire, ki so „Rassegni“ na razpolago, se čudimo, da je tudi ona prinesla v večerajšnji številki „Ecovo“ naznanilo, še bolj pa njenemu dostavku, češ da slavnost se ne bo še tako hitro vršila, ker Angelica pl. Ritter, ki bo zastavi botra, žaluje po umrlem svaku Vilj. pl. Ritterji. Slavnost se ne odloži radi Ritterjeve smrti, ampak zato, ker društvo nima še potrebnega dovoljenja. Ali bi bilo res, kar pišejo trije italijanski listi, in krivo, kar je izjavilo sl. c. k. okrajno glavarstvo v Gorici? Ne verujemo. — Toliko v pojasnenje in pomirjenje onim našim rojakom, katere je bila navedena vest vznemirila.

Vojaki dajejo mestu precej življenja, kadar so tukaj; ko pa odidejo, je bolj mrtvo od prej. Pred tednom zapustili so nas dijak, ki so šli na počitnice, zadnji teden pa še vojaki, ki imajo svoje vaje, tako da je mesto zapuščeno. Prosti meščani in njih zarod, če ima s čem, otrsli so mestni prah ter so šli loviti čist zrak po svetu, kamor kdo more; drugi, katerim čas ostaja, lazijo kakor sencé brez moči in življenja po mestu ali pa hodijo zabavljat mirnim občinarjem, ako se čutijo kedaj izjemoma nekoliko močne. Vojaki pešci odšli so, kakor navadno, v Postojno, kjer ostanejo tri tedne; topničarji pa v Ptaj, kjer se bodo še sije čas muditi negu pešci. Za strah ostale nam

je samo še plemenita „garda“ „Corriero va“, ki bojuje svete boje Izraelove zoper nesveti narod slovenski.

Surovost. Predzadnji ponedeljek obrnil se je neki kmet, ki je pil v neki krčmi v Gorici, ko je šel iz krčme, na pragu proti krčmarju Slovincu ter zau-pije živio Slovenci! Ta trenotek šel je mimo neki goriški mesar, katerega je ta vsklik tako razdražil, da je udaril kmeta po glavi, ki se je pri tej priči na tla zgrudil. Mesar je utekel, ko je pokazal, da vedno ščevanje nekih krogov, ni ostalo pri njem brez sadu.

V Pevmi imeli so predpreteklo nedeljo ples, pri katerem so se fantje iz Pevme in iz Oslavja prav dobro stekli. Ljudstvo je bežalo na vse strani iz strahu, da bi kaj ne dobilo. Navzoči žandarmi niso mogli dolgo časa pomiriti razdraženih mladeničev. To pa ne bo zaviralo, da se k letu na ta dan zopet napravi javni ples.

Ples je ono sredstvo, s katerim si nekateri iščejo dobička, drugi pa popularnosti ali priljubljenosti pri ljudstvu, v resnici pa napravlja več zlega nego navideznega dobička. V Vertobji imeli so ples in pri tej priliki je v ondašnji krčmi neki Batistič, ki je bil opit, tako nesrečno udaril krčmarjevega brata s kamnom, ki ga je imel v ruti zavrt, po glavi, da je revož čez ono uro umrl. Napadnik je v ječi, a napadenčevi otroci in žena so brez očeta in moža. K letu ob tem času bo zopet ples v Vertobji; o tem ni dvomiti.

Odbor cecilijanskega društva za goriško nadškofijo je v svoji zadnji seji sklenil, da se ima v Gorici napraviti podučevalni tečaj za pevce, pevovodje, organiste, učitelje in duhovne, ako se do časa dovolj poslušalcev oglesi.

Podučevalo se bode brez plačno o liturgični cerkveni glasbi, kakersno zahtevajo cerkvena določila, o harmoniji, o praktičnem orgljanju, o sestavi orgel, o koralu, o podučevanju v petji, o čitanju partiture in dirigovanju. Predavanja o posameznih predmetih so uže objubili sprejeti gospodje: Danilo Fajgelj, učitelj v Tolminu; Adolf Harmel, župnik v Šebreljah; Janez Kokošar, duhovni pomočnik v Cerknem; dr. Franc Sedej, prof. bogoslovja v centralnem semenišči v Gorici.

Kdor se misli udeležiti tega podučivnega tečaja, naj se pismeno oglesi do 27. avgusta t. l. pri podpisanem tajniku. P. n. cerkvene in šolske oblasti, kakor tudi občinska predstojništva pa prosimo, naj svojim pevovodjam, orglavcem in učiteljem tudi gmotno (z denarjem) pomagajo, da bodo mogli v Gorico potovati in tamkaj, cele tri dni prebivati, t. j. 1. 2. in 3. septembra.

Zvlasti pozivljamo cerkvena predstojništva, da svojim organistom, ki se tega poduka udeležijo, iz cerkvene blagajnice podarijo primerno podporo ali nagrado, ako so premožne. Iz gotovega vira vemo, da preč. nadškofjski ordinarijat temu ne bode nasproten. V Gorici, 6. avgusta 1885.

Dr. Franc Sedej,
tajnik cec. društva v centralnem semenišči.

Iz Brd, 3. avgusta. Tukaj so v malem času trije (če ne več) organisti svojo službo popustili, v Kožbani, v Gradnem in v Slovrenci. To se godi, ker občinarji zastajajo s plačilom ali pa preradi zabavljajo in žalijo svoje organiste. Treba več ljubezni in potrpežljivosti, organistom pa napredka v njih umetnosti, da si pridobijo srca občinarjev. Naj bi zahajali k bolj spretnim v šolo, n. p. v Kojsko, v Biljano. Misliti, da bi Marinič, Kumar, Kožlin radi podučevali; le naprej!

Obrtniška šola v Marianu za lesne obrte izdala je svoj program za leto 1885-86, ki obsega zanimivih podatkov o učenju in učiteljih. Naj bi tudi naši mladeniči, kolikor morejo, porabili to priliko, da bi se izurili v mizarstvu, strugarstvu, rezarstvu. S pričetkom prihodnjega šolskega leta, to je s 5. oktobrom se sprejme 13 mizarjev, 3 strugarji in 2 rezljarja. Kdor hoče stopiti v 1. tečaj, moral je dovršiti ljudsko šolo in 14. leto svoje dobe. Poduk trpi tri leta. Ubogim učencem daje visoko c. k. ministerstvo za uk štipendije na prošnje, ki se morajo v tem oziru uročiti. Poduk je teoretičen in praktičen (v besedi in dejanju); učni jezik je italijanski, obvezni predmet nemščina za potrebo. Pri oglašenju naj vsakdo prinese: krstni list, šolsko spričevalo, domovinsko pravico in spričevalo stavljenih koz. Z dnevnim podukom združen je večerni nadaljevalni tečaj od 5. do 7. ure od 5. oktobra do 31. marca po 3 krat na teden. Kdor more, naj obiskuje to šolo, ki izdaje veljavna spričevala za lesni obrt.

Na Velegradu in v njegovi okolici ni po spričevanju ondašnjih zdravnikov nikake nalezljive bolezni več, kakor je tudi ni bilo v taki meri, da bi bila kedaj romarjem nevarnost protila. V Šleziji je že dovoljeno, da se smejo suovati procesije k grobu sv. Metoda, s časom bo to dovoljeno tudi po drugih deželah, ali najbrže da takrat ne bo več ugodnega vremena za taka podjetja. Kdor hoče odpotovati na Velehrad, pridruži naj se onemu vlakcu, ki odpelje potnike po jako mišani cesti 14. avgusta v Prago in

nazaj. Med potom lahko obiše Velehrad, ker tam je potovanje in romanje dovoljeno. Sv. Metod bo prosil za slovanski rod in svoje častilce.

Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ prav krepko napreduje, kajti razposlala je uže poverjenjskih knjižic za 50.000 udov. V novič pozivljamo vse zavedne narodnjake, da nas podpirajo s tem, da se mnogobrojno oglašé poverjeniki podružnice. Nikdo naj se ne zanaša na drugega ter naj se le brzo oglašé, kajti več ko je poverjenikov, toliko lepši bo de vspeh, toliko hitreje bo de dosežen lepi namen. V spodbudo naj nam bodo Slovenci, živeči v ptujini, ki so se oglašili na prvi oklic kot poverjeniki za Dunaj, Reko, Lieno na Tirolskem, Ljubno itd.; v posnemo naj nam bodo slovenski delavci v Seogradben-u na Zgornjem Štirskeem, ki plačujejo nad 100 mesečnih donoskov, katere si pritrugajo od težko zaslužene dneve. Toraj na dolo rojaki!

„Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“
(Dr. Jos. Štarč) v Ljubljani.

Kolera v Španiji vedno huje razsaja in prikazala se je že na Francoskem v pomorskem mestu Marseille. Vsled tega ukazala je naša vlada, da vse ladije, ki pridejo s Španskega ali Francoskega, se morajo ustaviti v Trstu 10 dni, da se opazuje njih zdravstveni stan, predno grede ljudje na suho. Na Francoskem delali so mnoge in razne priprave proti koleri, vender se je niso mogli ubraniti. Bog nas varuj te šibe.

Na „Sočin“ sestavek „die Allmutter Germania“ v številki od 31. julija, oglašil se je eden onih dveh osmošolcev, o katerih je bilo ročeno, da sta bila upisana začetkom šolskega leta kot Slovinci, koncem šol. leta pa kot Nemci, ter je rekel, da je bil upisan začetkom leta po pomoti kot Slovinc, ker on se piše od 4. latinske šole naprej vedno za Nemca, o čemer je pripravljen dati dokaz. Drugega gospoda, njegovega tovariša, ni bilo še; zdi se, da nima kaj popraviti; tudi od druge strani nismo dobili popravka v tem oziru.

Zdravje in dost denarja! Jurij s pušo izda uže oktobra meseca II. letnik šaljivega Koledarja za leto 1886, ki bo polen zanimivega blaga. Princas obilo šaljivih pripovedek, previjic v vezani in nevezani besedi z ličnimi ilustracijami. Prerokoval bo de Jurij v svojem Koledarji stvari, da bo vsak strmel. Cena mu je samo 56 kr. Denar in pisma naj se pošiljajo upravnistvu Jurija s pušo v Trst.

„Jurij s pušo“ prodaja se v Gorici v tobakarni g. Preselna na starem trgu.

Javna zahvala.

Uljudno podpisana družina zahvaluje se prav iskreno spoštovanemu gospodu dr. Al. R. Rojcu, goriškemu zdravniku, za njegovo neutrudljivo marljivost in srčno prijaznost v času nevarne bolezni naše ljube in predrage Ilarije, ki bi bila gotovo uže svet zapustila brez njegovega truda in izredne zdravniške izvedenosti, po kateri jo je pri življenju ohranil v veselje in tolažbo vse družine. Posebno pa se mu še presrečno zahvalujemo in mu bomo vedno iz srca hvaležni, ker nam je storil to preveliko dobroto brez nikakega plačila.

Pri Sv. Luriji, dne 9. avgusta 1885.

Odkritosrečno hvaležna družina
VOGRICA,
c. k. profesorja.

Poslano.

Ono vest, katero je prinesla „Froccia“ v svoji 15. št., „da v nedeljo 5. julija bi bil zahteval v župnijski cerkvi na Placuti duhoven, ki je krstil dva novorojena dvojčka, naj se jima dasti imeni Cirila in Metoda“, zaznamujemo podpisani, ki smo bili pri onem obredu pričujoči, kot golo in hudobno izmišljajo.

V Gorici, meseca avgusta 1885.

Jožef Droč, oče
Štefan Coss, kot boter
Franc Fabbene,

Zahvala.

Vsem spoštovanim prijateljem in znancem, kateri so o bolezni in smrti naše preljubljene

DANICE

izkazali nam toliko globokega sočutja v besedi in dejanju, in s tem olajševali tugo našo o bridki izgubi, javljamo tukaj naj odkritejšo, naj toplejšo zahvalo.

V Gorici dne 6. avgusta 1885.

A. SANTEL
v imenu svoje obitelji.

RAZGLAS.

Iz podpore, katero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo v prosepah sviloreje na Goriškem, podeli tukajšnje, c. kr. kmetijsko društvo nekatere štipendije po 15 gl. ženskam, ki bodo obiskovale tečaj, pri katerem se bo podučevalo, kako se pripravljajo svilodno seme po celicnem sistemu in kako se za ta namen rabi mikroskop. Poduk bo na c. kr. svilorejskem in vinarskem poskušaljšči v Gorici.

Namen tečaja je, da se obiskovalke praktično podučijo v vseh delih, ki se tičejo pripravljavanja semena po celicnem sistemu, in kako je ravnati z mikroskopom, da se presodi zdravstveno stanje semena.

Tečaj začne dne 24. in konča 29. avgusta t. l. Katera želi dobiti kak štipendij, naj poda dotično pisano prošnjo v uradu c. kr. kmetijskega društva naj dalje do 18. avgusta.

Štipendiji se podelijo samo takim ženskam, ki so uže prestopile v 16. leto, ki so uže praktično izurjene v sviloreji in stanujejo v deželi.

C. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO,
V Gorici dne 30. julija 1885.
Predsednik
CORONINI.

Razpis služeb.

Začetkom prihodnjega šolskega leta (1. septembra) se podelijo z dohodki tretje plačilne verste službe:

- 1.) nadučitelja - voditelja na dvorazrednici v Lokvah,
- 2.) podučiteljice, eventualno učiteljice na isti šoli,
- 3.) učitelja - voditelja na enorazrednicah v Barki, Divači, Rodiku, Štiju, Vojšči in v Štorjah s podružnico v Kazljah.

Za mesta voditeljev zahteva se sposobnost k pomočnemu poučevanju verskega nauka.

Prošnje je do konca pr. m. avgusta. pri podpisnem vložiti.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET V SEŽANI,
18. julija 1885.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To pripravo in naravno zdravilo, je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmala najtrudovitejšo želodčno bolesto. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetrih in na vratu, proti črevesnim boleznim in proti glisam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, bojaz, zoper bitje arca ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preginjajo samo omenjenih boleznih, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v lekarni Cristofoletti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis in v lekarni Alla Ma-donna v Kerming.

Ena steklenica stane 30. novcev.

ANTON POTATZKY

V GORICI

obilna in mnogovrstna zaloga
norimberških, galanterijskih, malih veči in igrač

na debelo in na drobno.

Največi izbor blaga za raznoščke (havzararje), kramarje, črevljarje in krojače, potem moikov, svetih podob, itd. dišav, mil itd.

Posabnost:

VRTNA SEMENA.

najodličnejših plemen.

PRODAJALNICA: Gorica, via Rastello št. 7 nasproti c. k. loterijni kolektari.

Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraji se s tem razpisujejo službi učitelja voditelja v Lokovci in Kalu pa eno mesto učiteljice 3. plačne vrste. Tudi sti v okraji prazni 2 mesti podučitelja.

Dohodki vseh navedenih služeb so poleg deželniš. postav 10. marca 1870, in 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnosti in za zunanje tudi se spričevalom c. kr. okrajnega zdravnika je vložiti do 14. septembra t. l. sem le po predstavljenih oblastnijah.

C. K. OKRAJNI Š. SVET
v Gorici, 24. julija 1885.

ZALOGO V PREHODU
ISTRASKIE, DALMATINSKIE IN DRUGIE VIN
ima
G. SPITERI & C.
v
NABREŽINI.

Glavna zaloga: v Trstu, Via Lazaretto vecchio, št. 9.
Kdor zahteva, pošljejo se mu uzorci vina na pokušnjo.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliči

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahtova naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliči“ z zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Schubertu Gospodu pl. Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske boleznih na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dnij niso mogli stopiti na nogo, spomnil se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi oprastili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej boleznih priporočam, Vašej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug, posestnik v Šmarji pri Celji.

Planinski zeliščni sirup kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobel, prane in pljučne bolečine; 1 steklenica 36 kr. Koristnejši nego vsi v trgovinih se nahajajoči soki in širopi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, akaženem želodcu, jetrih in obstojni boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1 gold. 5 kr. Manje od enega zavoja se s pošto ne razpošila.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzjetjem in Adresa je:

Lekarna TRNKOCZY-ja na Mestnem tegu v Ljubljani.

Gotov pomoček.

Vsodko dobi plačilo hitro nazaj, ako bi ostal moj gotovi

ROBORANTIUM (pomoček, da brada raste.)

brez uspeha. Ima tudi gotov uspeh proti pleši, izpadanju las, lusknasti glavi in osivljenju las. Uspeh je gotov po nekaterem drgnenju. Deluje hitro. Izvirne steklenice razpošila po 1 gl. 50 kr., steklenico za poskušnjo po 1 gl. 1. Grolich v Brnu. Zaloga: v Gorici: Cristofoletti, lekar; v Trstu: Pavel Rocca, lekar v mestni palači; v Ljubljani: Ed. Mahr; v Zagru: N. Androvich.

Roborantium rabi se pogosto z uspehom tudi proti slabosti spomina in bolesti v glavi, kar se lahko dokaže se spričevali in zahvalami.

NB. V imenovanih zalogah dobi se tudi ustna karpaska voda Grolichova, gotova pomoč zoper vsakorako bolezen zob, neobhodno potrebna, da se ohrani njih lepota, izvrstno sredstvo, da se ohranijo in čistijo zobje, usta in lena, sestavljena iz zdravilnih korenin moravskih Karpas; prave steklenice po 60 kr.

POTNIKE IN BLAGO

spravlja v

Ameriko

najbolje in najceneje
Arnold Reif, na Dunaji, I. Kolowratring h. št. 9
(Najstarejša firma te vrste.)

Blagorodni gospod! — Polen hvaležnosti naznam Vam predober uspeh Vašega imonitnega dr. Rosa življenskega balzama. 5 let trpinčila je moja soproga strašna želodčna bolezen, ki se je v zadnjih 2 letih tako pomnožila, da jo je pogosto prejemal krč, posebno to leto so se ponavljali vsakih 8—14 dnij in so trpeli po 18—20 ur. Vsa zdravila in vos trud bil je zavrnjen; najmanjšega uspeha nismo mogli doseči, ker bolezen se je vekšala od tedna do tedna in je uzočila še drugih boleznij, namreč zlatenico in krč v maternici, katerkjoj je delal posebno ob času čiščenja neizrekljive bolečine, tako da je bila uže večkrat blizu smrti. Vsi, ki so jo poznali, so se ji čudili, kakor da bi bila prišla iz groba, in res bila je bolj podobna duhu ko živemu bitju, dokler nisem kupil na priporočilo nekaterih prijateljev nekaj steklenic Vašega čudo uspešnega dr. Rosa življenskega balzama v lekarni v M. Schönbergu, kateri jej ni le težav zmanjšal, ampak tudi popolno zdravje podelil, tako da čvrsta in zdrava opravlja vsa svoja dela. Zahvaljuje se Vam oba, jaz in soproga, za čudni uspeh Vašega izvrstnega dr. Rosa življenskega balzama, štejeva si v čast, priporočati vankteremu, ki trpi na takih bolečinah, naj dr. Rosa življenski balzam rabi pred vsakim zdravilom. Z vsem spoštovanjem znamujeva se Vam prehvaležna

v Reitendorfu pri M. Schönbergu, 28. dec. 1880
Franc Mönlich s soprogo.

Nagla in gotova pomoč za želodčne boleznih in njih nastopke.

Ohranitev zdravlja

je odvisna zgoli od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno **DOMACE ZDRAVILO**, prebavljanje vrediti, doseči primerno mešanje krvi, odpraviti pokvarjene nezdrave krvne dele, to je uže več let sploh znani in prijubljeni

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravilsko najkrepkejših zdravilskih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri preedanju, po kislem dišečim riganju, napanjanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krču prahabasanju želodca z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah, ženskih boleznih, boleznih v črekih, hipohondriji in melanholiji (vsled slabega prebavljanja); on oživlja vso delavnost prebavljanja, delu zdravo in čisto kri in bolno telo dobiva zopet poprejšnje moč in zdravje. Vsled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo ter se sploh razširil.

1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl.

Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošlja se na frankirana pisma proti povzjetju zneska na vse strani.

SVARJENJE!

Da se izognejo neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarn B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rosa življenski balzam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, v lekarni „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3. — V GORICI: G. Cristofoletti, lekarnicar; G. B. Pontoni, lekarnicar; R. Kürner, lekarnicar. A. de Gironcoli lekar. V OGLEJI: Damaso d'Elia. — V TRSTU: P. Prendini, lekarnicar; G. Forabeschi, lekarnicar, J. Serravallo; Ed. de Leitenburg, lekarnicar. Ant. Suttina — V ZAGREBU: C. Arazin, lekarnicar.

Vse lekarnie in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerakej imajo zalogo tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vramejo, ali strdijo, pri bulah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanji, pri izlozah, oteklinah, pri zmaščenji, pri morski [urtvij] kosti zoper revmatične oteklino in patiko, zoper kronično vnetje v kolensih, rokah, v ledji če si kdo nogo spahne, zoper kurja očesa in potne nose, pri razkopanih rokah, zoper lišaje, zoper oteklino, po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in oteklino se hitro ozdravijo; kjer pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vso gnojico na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli, dokler ni vsa bolna gnojica ven potegnena. Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo potesi. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem še le se mazilo na nje prilepi.

Škatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano odstrani naglušnost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.